วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2557

หุ่นยนต์สังหาร และการยอมรับจากมวลมนุษย์ชาติ

น.ท.สิริรัตน์ ไตรวิรัตน
กองวิชาวิศวกรรมเครื่องกลเรือ ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ
204 ถ.สุขุวิท ต.ปากน้ำ อ.เมืองฯ จ.สมุทรปราการ
sandandsea@gmail.com

เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาเดินหน้ามาถึงจุดที่ นักเล่นเครื่องบินบังคับวิทยุประเภทสี่ใบพัด สามารถซื้อหาซื้อเครื่องไม้เครื่องมือมาประกอบเป็นยานบินสี่ใบพัด ติดระบบจีพีเอส สามารถตั้งโปรแกรมให้บินไปยังจุดที่ต้องการได้โดยง่าย และอุปกรณ์ทั้งหมดสามารถสั่งซื้อได้จากร้านค้าออนไลน์ วิธีทำและเทคนิค สามารถหาอ่านศึกษาได้จากเวบไซต์ ทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ที่ชื่นชอบในเทคโนโลยีเหล่านี้ การที่วงการทหารจะพัฒนายานบินอัตโนมัติขึ้นมาทำภารกิจพิเศษ รวมทั้งโจมตีโดยอัตโนมัติย่อมไม่เป็นเรื่องไกลเกินเอื้อมอีกต่อไป

เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา ได้มีการประชุมของกลุ่มประเทศยูเอ็นเกี่ยวกับเรื่องอาวุธบางประเภท ซึ่งมีการพิจารณาแล้วว่าเป็นอาวุธที่ผิดหลักมนุษยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นก้าวเล็กๆ ก้าวแรกเพื่อนำไปสู่การห้ามใช้อาวุธประเภทที่เรียกว่า “หุ่นยนต์ฆ่าคน” กลุ่มนักเคลื่อนไหวได้เริ่มมีการต่อสู้เพื่อให้มีผลห้ามใช้อาวุธอัตโนมัติที่เป็นอันตรายถึงชีวิต ซึ่งตามคำนิยามของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ กำหนดไว้ว่าเป็นอาวุธที่เมื่อสั่งให้ทำงานแล้วสามารถเลือกและทำลายเป้าหมายได้โดยไม่ต้องใช้คนเข้าไปสั่งการอีก ตัวอย่างเช่น โดรนส์ที่สามารถทิ้งระเบิดได้อัตโนมัติเมื่อบินไปถึงเป้าหมาย ตัวอย่างดังกล่าวเป็นแค่สมมุติฐานเพราะว่ายังไม่มีกองกำลังทหารฝ่ายใดที่ใช้โดรนส์ดังกล่าว สำหรับกองทัพสหรัฐฯ ได้มีการประกาศไว้แล้วว่าอาวุธที่เป็นหุ่นยนต์จะต้องมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการเสมอ (อย่างน้อยก็ ณ ปัจจุบัน) อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีสำหรับหุ่นยนต์ฆ่าคนดังกล่าว ได้มีการค้นคว้าวิจัยออกมาเรียบร้อยแล้ว กองทัพประเทศอิสราเอลมีการใช้อาวุธจรวดป้องกันตนเองเข้าประจำการ ซึ่งจะสามารถยิงโจมตีได้อัตโนมัติ กองทัพประเทศเกาหลีใต้ก็มีการใช้หุ่นยนต์เฝ้าระวัง ซึ่งสามารถยิงผู้ต้องสงสัยได้ถ้าหากว่าคนนั้นไม่สามารถแจ้งรหัสผ่านที่ถูกต้อง และในทางทฤษฎีหุ่นยนต์โดรนส์ ก็สามารถตั้งโปรแกรมให้ทิ้งระเบิดได้ตามจีพีเอสได้

การประชุมที่ว่านี้เกิดขึ้นเป็นห้วงเวลา 4 วัน โดยเป็นการพบปะพูดคุยของผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เพื่อถกเถียงกันว่าหุ่นยนต์อัตโนมัติควรจะต้องมีความรู้สึกนึกคิดขนาดไหนจึงจะสามารถฆ่าคนได้ การประชุมมีวาระที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามของความอัตโนมัติ อาวุธหุ่นยนต์ที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน การโต้เถียงเรื่องความรับผิดชอบเมื่อหุ่นยนต์กระทำการรุนแรงถึงชีวิตและหัวข้ออื่นๆ นอกจากนั้นยังมีการแยกห้องสนทนาเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ การบังคับใช้

จรรยาบรรณของหุ่นยนต์นักฆ่าและอื่นๆ หลังจากการพบปะพูดคุยได้จบลง ประธานกรรมการ ท่านทูตฌอน-ฮิ้วจ์ ไซม่อน-มิเชล ของฝรั่งเศสจะเตรียมผลสรุปจากการประชุมเพื่อนำเสนอในการประชุมแบบนี้อีกครั้งหนึ่งที่จะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนปีนี้ เมื่อถึงเวลานั้นผลการประชุมอาจจะลงตัวในเรื่องการประกาศข้อเสนอเกี่ยวกับการห้ามใช้อาวุธ หรือไม่ก็พัฒนายกระดับไปถึงขั้นข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้อาวุธระหว่างประเทศ

เครื่องมือทางทหาร เช่น โดรนส์สังหารและอาวุธหุ่นยนต์ใต้น้ำกำลังพัฒนาแพร่กระจาย นานวันเข้าก็จะใช้มนุษย์ควบคุมดูแลน้อยลงทุกที กลุ่มประเทศยูเอ็นมองสิ่งนี้เป็นภัยคุกคามที่ร้ายกาจ ปีที่แล้วสภาสิทธิมนุษยชนได้ให้ข้อแนะนำว่า ประเทศใดที่มีการพัฒนาหุ่นยนต์สังหารอยู่ให้หยุดการพัฒนานั้นเสียจนกว่าจะมีกรอบการทำงานที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติขึ้นมาควบคุมเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในการประชุมดังกล่าวมีการโต้วาทีระหว่าง โรนัล อาคิ่น นักหุ่นยนต์วิทยาและนักจริยธรรมแห่งสถาบันเทคโนโลยีจอร์เจีย ซึ่งเคยร่วมมือทำงานกับเพนตาก่อนในหลายๆ เรื่องเกี่ยวกับระบบหุ่นยนต์ และโพรเฟสเซอร์โนเอลชาร์คคี อาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเชฟฟิลด์ หนึ่งในผู้ก่อตั้งคณะกรรมการนานาชาติเพื่อการควบคุมอาวุธหุ่นยนต์

อาวุธอัตโนมัตินำมาซึ่งภัยอันตรายในรูปแบบใหม่ต่อมนุษยชาติ ซึ่งเราต้องหยุดยั้งมันก่อนที่แต่ละประเทศจะลงทุนไปกับเทคโนโลยีประเภทนี้มากเกินไป อาจารย์ชาร์คคีได้กล่าวไว้ พวกเราหวังว่าการประชุมในครั้งนี้จะเป็นกระบวนการเริ่มต้นซึ่งนำไปสู่ข้อตกลงผูกมัดทางกฎหมายที่ห้ามใช้อาวุธประเภทที่เมื่อสั่งทำงานแล้วสามารถเลือกเป้าและโจมตีได้เองโดยไม่ต้องมีมนุษย์ควบคุม

สำหรับฝ่ายตรงข้ามนายอาร์คินเชื่อว่า การใช้หุ่นยนต์ในการทำสงครามช่วยทำให้ลดการสูญเสียชีวิตคน โดยเอาคนออกไปจากสนามรบอีกทั้งยังเป็นการใช้กำลังสังหารโดยเที่ยงตรงแม่นยำ เขาหวังว่าจะสามารถสร้างความตื่นตัวได้ว่าเทคโนโลยีสามารถลดการบาดเจ็บสูญเสียของพลเรือนได้ในการสงครามแบบสมัยใหม่

ประมาณเดือนมิถุนายนที่แล้วประเทศรัสเซียประกาศติดตั้งใช้งานหุ่นยนต์เฝ้ายามเคลื่อนที่ได้ชนิดใหม่ ซึ่งถูกออกแบบมาให้ยิงผู้บุกรุกเข้ามาในฐานจรวดและบริเวณต้องห้าม สิ่งที่พิเศษก็คือหุ่นยนต์พวกนี้ไม่ต้องการคำอนุญาตจากมนุษย์

หุ่นยนต์ที่สามารถเคลื่อนที่ได้ดังกล่าวมีลักษณะเหมือนรถถังติดปืน ซึ่งสามารถตั้งให้ลาดตระเวนในพื้นที่และสามารถยิงใส่อะไรก็ได้ที่มันพิจารณาแล้วว่าเป็นภัยคุกคาม การประกาศดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังจากที่รองนายกรัฐมนตรีรัสเซียได้สั่งการให้หน่วยทหารพัฒนาสร้างหุ่นยนต์ซึ่งมีสมองอัจฉริยะ (AI) ซึ่งสามารถยิงด้วยตัวเอง รัสเซียเป็นประเทศหนึ่งในหลายๆ ประเทศที่กำลังพัฒนาหุ่นยนต์สังหารที่ทำงานด้วยตัวเอง ยังไม่มีประเทศไหนนำไปใช้ในสมรภูมิจริง และในสัปดาห์นี้เรื่องดังกล่าวก็มาถึงกลุ่มประเทศยูเอ็น 87 ประเทศเข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับอาวุธอัตโนมัติที่มีอันตรายถึงชีวิต ซึ่งภายหลังการประชุมได้ข้อสรุปว่า จะนำมาตัดสินกันอีกทีในเดือนพฤศจิกายนนี้ การประชุมดังกล่าวเป็นการพบปะอย่างไม่เป็นทางการของผู้เชี่ยวชาญ จัดขึ้นโดยกลุ่มประเทศยูเอ็นที่ต้องการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้อาวุธบางประเภท เป็นกลุ่มที่ห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธซึ่งมีลักษณะทำให้เกิดความเจ็บปวดสูญเสียโดยไม่จำเป็นหรือโดยไม่สมควรต่อผู้ทำการรบ

สิ่งสำคัญที่บอกว่าหุ่นยนต์สามารถสังหารบุคคลได้ก่อให้เกิดแรงต้านทานทางด้านจริยธรรมหรือจรรยาบรรณต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชน มาตรฐานของความเที่ยงตรงของหุ่นยนต์จะต้องมีสูงเพียงใดก่อนที่หุ่นยนต์นั้นจะถูกนำไปประจำการได้ เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ ถ้าหุ่นยนต์สังหารพลเรือนโดยอุบัติเหตุใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ มันจะเป็นการถูกต้องตามจริยธรรมและจรรยาบรรณหรือไม่ถ้าจะสั่งให้สังหารหุ่นยนต์

ฝ่ายสนับสนุนการใช้หุ่นยนต์มาเป็นอาวุธเสนอว่าการใช้อาวุธประเภทนี้ส่งผลให้ลดการสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือนได้มากกว่าการใช้ทหารที่เป็นมนุษย์ การส่งหุ่นยนต์ลงไปในสนามรบหมายถึงว่าคุณแค่เสี่ยงกับหุ่นยนต์เท่านั้น ไม่เป็นการเสี่ยงต่อมนุษย์แต่อย่างใด หุ่นยนต์สามารถทำภารกิจที่ยากลำบากกว่ามนุษย์ได้ สามารถเข้าไปในเขตของศัตรูได้มากกว่าหรือเฝ้าคอยติดตามรอเวลาจนกระทั่งเป็นที่มั่นใจแน่นอนแล้วว่า เป็นเป้าหมายที่ถูกต้องชัดเจน นอกจากนี้หุ่นยนต์ยังมีความแม่นยำที่สูงกว่าด้วย

กลุ่มผู้เคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพกล่าวว่า การที่เราปล่อยให้เครื่องจักรตัดสินใจในการใช้กำลังถึงชีวิตทำลายช่องว่างที่เรียกว่าความเมตตา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในสงคราม พวกเขาเสริมอีกว่าการใช้เครื่องจักรแทนมนุษย์ส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายในการทำสงคราม โดยจะนำมาซึ่งการเกิดปัญหาข้อพิพาทที่มากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความรู้สึกหดหู่ที่ไม่สามารถพรรณนาออกมาได้เกี่ยวกับความคิดที่ว่าเราจะตายหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจินตนาการของหุ่นยนต์

แต่ก่อนที่กลุ่มประเทศยูเอ็นจะสามารถตัดสินใจแบนหุ่นยนต์สังหารอัตโนมัติได้ พวกเขาจะต้องรู้ว่าจะนิยามพวกมันอย่างไร การประชุมดังกล่าวที่เกิดขึ้นนับเป็นก้าวแรกของการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสู่กระบวนการห้ามหรือควบคุมอาวุธดังกล่าว เหล่าผู้เชี่ยวชาญถกเถียงคำนิยามของคำว่าอัตโนมัติ ขอบเขตของการควบคุมของมนุษย์ที่ต้องการให้มีในสงคราม และกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง ประเทศส่วนใหญ่ที่มีเทคโนโลยีหุ่นยนต์ที่ก้าวหน้าได้มาร่วมประชุมในครั้งนี้ รวมทั้งประเทศสหรัฐฯ ประเทศรัสเซีย ประเทศจีน และประเทศอิสราเอล การสนทนาส่วนใหญ่พุ่งประเด็นเกี่ยวกับแนวความคิดของคำว่าอัตโนมัติกับคำว่าอัตโนมัติโดยสมบูรณ์ ซึ่งข้อสนทนาดังกล่าวเป็นการชี้ถึง

ขอบเขตของการสั่งการที่มาจากมนุษย์จบลงแค่ไหน ยกตัวอย่างเช่น โดรนส์ลำหนึ่งที่สามารถบินไปได้ด้วยตัวเองไปยังเป้าหมายย่อมมีความอัตโนมัติในระดับหนึ่ง ถ้าใช้ตรรกะเดียวกันนี้แม้กระทั่งเครื่องบินพาณิชย์ก็เรียกได้ว่าอัตโนมัติ โดรนส์ตัวหนึ่งที่ถูกตั้งโปรแกรมให้วิ่งไปถึงเป้าหมายแล้วทิ้งระเบิดก็สามารถเรียกได้ว่ากึ่งอัตโนมัติหรืออัตโนมัติโดยสมบูรณ์ ในขณะเดียวกันถ้าพูดถึงระบบป้องกันตัวเองที่สามารถยิงไปยังผู้บุกรุกได้ด้วยตัวเองก็จะเรียกว่าอัตโนมัติโดยสมบูรณ์

ประเทศคิวบา เอวกวาดอ อียิป วาติกัน และปากีสถาน ต่างเรียกร้องให้มีการแบนอาวุธที่มีลักษณะอัตโนมัติโดยสมบูรณ์เพื่อเป็นการป้องกันไว้ก่อน ในขณะที่ฝรั่งเศส เยรมันนี เนเธอแลนด์ สหราชอาณาจักร และอีกบางประเทศเน้นย้ำในเรื่องการให้ความสำคัญของการควบคุมโดยมนุษย์มากกว่าการตัดสินใจเลือกเป้าและการตัดสินใจโจมตี ประเทศอิสราเอลออกมาพูดถึงการใช้หุ่นยนต์ทางทหารอัตโนมัติ ในขณะที่ประเทศจีนและรัสเซียไม่ได้ออกหน้าเข้าข้างฝ่ายใดโดยชัดเจน ประเทศปากีสถานแสดงความห่วงใยกับเรื่องนี้อย่างมากซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการที่โดนโจมตีทางอากาศจากโดรนส์ของสหรัสอเมริกา

มีหลายฝ่ายผิดหวังกับการแสดงออกของสหรัฐฯ ซึ่งดูเหมือนจะไม่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้เท่าที่ควร กล่าวคือ ตามคำนิยามของกระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ มักใช้คำว่า “ตามสมควร” เมื่อพูดถึงขอบเขตของการควบคุมระบบอาวุธโดยมนุษย์ กระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ ได้ประกาศคำสั่งชั่วคราวเกี่ยวกับการพัฒนาหุ่นยนต์สังหาร กล่าวคือ ให้มี “ระดับของการตัดสินใจโดยมนุษย์ตามสมควร” และตัวแทนของสหรัฐฯ ก็แนะนำต่อหน้าที่ประชุมให้ใช้รูปแบบของประเทศตนเองเป็นโมเดลให้กับประเทศที่เหลือ แต่นักเคลื่อนไหวเกือบทั้งหมดรู้สึกว่าเป็นการใช้คำพูดที่อ่อนเกินไป

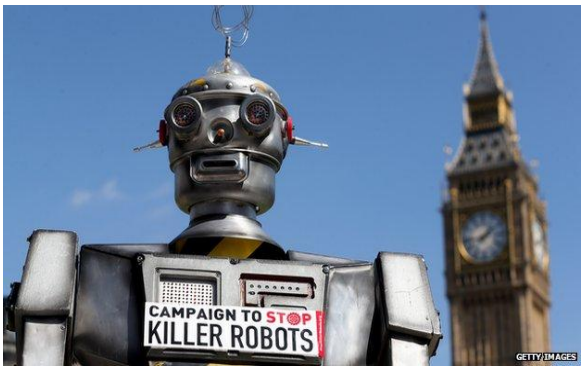

การประชุมครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายอย่างดีเยี่ยม โดยได้มีการแสดงทัศนะที่แตกต่างหลากหลายเหมือนกับว่าตัวแทนของแต่ละชาติมีสิ่งที่ต้องการจะพูดถึงกับว่าต้องใช้เวลาเกิน แต่ถ้าหากว่าเราจะมองหาข้อยุติคงยังทำไม่ได้เพราะว่าคำศัพท์และคำนิยามต่างๆ ยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอในการประชุม สิ่งที่กลุ่มต่อสู้เพื่อมนุษยชนได้รับรู้เกี่ยวกับการประชุมครั้งนี้สื่อให้เห็นถึงความสำเร็จของการประชุมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังจากทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

[1] Website http://www.theverge.com/

[2] แฟ้มภาพ BBC Getty Images

น.ท.สิริรัตน์ ไตรวิรัตน อาจารย์ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ เป็นนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 36 นักเรียนนายเรือรุ่นที่ 93 ได้รับปริญญาเอกวิศวกรรมเครื่องกล สาขา Strength of Material จาก University of California, San Diego มีความสนใจ ระบบสมองกลฝังตัว หุ่นยนต์ ยานบังคับวิทยุ เทคโนโลยีอินเตอร์เนต วิชาที่สอนกลศาสตร์เครื่องจักรกลและการสั่นสะเทือนทางวิศวกรรม